

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek.)

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utoza 19. sz.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

Halélettani kísérleti állomás.

Nálunk a mezőgazdasági szakkérdések iránt nincs meg az az általános érdeklődés, melyet ezek megkövetelhetnének és ha a sajtó ezek egyikét-másikat fől színre is hozza megvitatás czéljából az e felett való eszmecserék többnyire elmaradnak. A közelmúltban is szőnyegre került egyik ilyen kérdés, mely halászatunkat érintette és láttuk, hogy ez csak nagyon is egyeseknél keltett érdeklődést.

Ama kérdés egy közleményben domborult ki, mely a „Halélettani kísérleti állomás” czímmel jelent meg.

Tehát ezen közlemény csak egyeseknél — a kísérleti üggyel foglalkozóknál, de nem a vizek birtokosainál, vagy közvizeink hasznosítóinál — a halászati társulatoknál keltett érdeklődést. Az említettek, ha szeretnék is, hogy a vizek népesek legyenek, a benépesítést illetőleg eddig önerejükől vajmi keveset tettek. Meg vagyunk róla győződve, ha a földmivelésügyi kormányzat és ennek buzgó szakközege — a halászati felügyelő — ez az igen is megbecsülendő szakember, nem lelkesülne az ügyért, akkor a haltenyésztés, folyamaink és tavaink, úgy hegyi patakjaink benépesítése, valamint a halászat ügyei teljesen elposványosodtak volna.

Pedig hát furcsa, hogy olyan országban, a melyben a vadtenyésztésnek és a vadászásnak oly sok barátja van, ott a haltenyésztésnek, a halak szaporításának oly kevés pártolója akad. Ennek az ügynek igazán odaadó munkásait csak szórványosan és igen is kis számban találjuk; pedig ez az ügy is nagyon, de nagyon megérdemelné a meleg fölkarolást.

Halászni — na ezt a sportot még vannak a kik ked-

velik, — halat enni azonban igen sokan szeretnek, azaz hogy szeretnének, de igen kicsi az iméntiekkel szemben azok száma, a mint mondám, kik a halak tenyésztésével bajlónának, vagy közvizeink benépesítését földadatul tekintenék és ezzel a népelelmezésnek, különösen pedig hazánk közgazdaságának tennének szolgálatot. De az a kérdés, hogy van-e erre szükségünk és nem-e elég halgazdagok folyóink, tavaink és hegyi patakjaink, egyáltalán fennforog-e annak a szüksége, hogy az elso-rolt vizeink népesebbekké tétessenek?

Bátran elmondhatjuk, hogy erre igen is szükség van és hogy miért szükséges az ezen irányban való tevékenység, ezt — habár röviden, de megokolni óhajtom.

Az elmúlt század derekán, az ötvenes évek kezdetén, a mostani székesfőváros balparti részén az úgynevezett belváros görög templomától a jelenlegi Ferencz József-hídig körülbelül, a hetivásárok napjain, az év hidegebb időszakában, szekér szekér mellett állott és mindannyi tele volt tiszai hallal. Lent a víz partja alatt a Dunában halászbárkák voltak kikötve, kettős sorban és nyüzsgött a hal ezek belsejében. Árulták, de adták is a halat olcsón. Akkor igen kevés pénzért jóllakhatott egész család hallal, mert ez időben nálunk étel volt a hal, nem pedig mint jelenleg — drága csemege.

Annak előtte a Balaton egész környékét bőven ellátta hallal, „garmadában” feküdt a „mellékén” levő községek és városok piaczaín a „kofamódra” sült garda és tarisznyáját pár krajczárért megtölthette ilyenekkel a szőlőmunkás.

A patakok a hegyvidékeken bővelkedtek pisztrángban, tomolkóban és akkor az azokban való horgászás igazán szép „sportnak” volt minősíthető.

De lássuk egy kevésbé, hogy miként állunk hal dolgában ma?

A folyók és tavak lakói hazánkban mesésen megfogytak, a szabályozások, lecsapolások elenyésztették az ivóhelyeket és ennek az volt első következménye, hogy az ivóhelyek azelőtti „folyásaiban“ sem vasvíllával, sem szigonynyal többé halászni nem lehetett; de súlyosabb következmény volt másodsorban az, hogy a folyamok mentén az ivhatás lehetősége megnehezülvén, az ivadékszám roppant mérvben mecsökkent.

Tavaink, elsősorban a Balaton halállománya, az aprószemű hálóval üzött rablóhalászat folytán szintén igen megfogyott. Láttam például a jégen való halászás alkalmával, hogy ilyen hálóval milyen pusztítás folyt és az apró ivadékhalból milyen tömegek fagytak ilyenkor a jég fölszínére. Megapasztotta a Balaton halállományát az is, hogy évekig az akkori bérlők kerítéssel zárták el a Zala vizének betorkolásánál a balatoni halak legjobb ivóhelyét a Kis-Balatont.

A hegyi patakjainkban is vigan folytak abban az időben a rablóhalászatoknak más nemei. Pusztították a halakat maszlaggal, a víznek elterelésével, sőt később meg a dinamit is szerepet kapott az irtás mesterségében és így sikerült a legszebb és leggazdagabb vizeket lakóiktól megfosztani.

Szegények lettek tehát vizeink és eljutottunk oda, hogy már oroszországi halak is megjelenhetnek piacainkon, a halarak — honi halainkat is belefoglalva — olyanok lettek, hogy különösen a jobb halak fogyasztását csak gazdag emberek engedhetik meg háztartásuknak.

Ilyen állapotok voltak már ezelőtt két és fél évtizeddel és ekkor keletkezett az a jelszó „tenni kell a hazai halászatunk érdekében“. Különösen az állami szocializmus emberei hangoztatták az iméntit és ők az e téren való cselekvést ennek terheivel teljesen az államra kívánták hárítani.

Igaz, hogy az államnak is részint beavatkozással, részint támogatással tennie kell a halászatért, de nézetem szerint, tekintettel arra, hogy hazánkban a vizek nem szabadok, az állam talán ezen ügyért többet is tesz, mint a mennyi az ő föladata, helyesebben kötelessége lenne.

Na de lássuk, mit is tett az állam és az ő tevékenységével szemben halászatunk érdekében mit cselekedtek a többi tényezők, különösen pedig a vizek birtokosai?

Az állam először is kutatta a létező bajokat, azután törekedett fölébresztetni, úgy az egyesek, a communitások, valamint a társadalomnak az e téren való tevékenységét. A tevékenység alapjának megvetésére alkottatt az 1888-ik évi XIX. törvény. Hogy abban az esetben, ha sikerül úgy az egyeseket, valamint a communitásokat a tevékenységbe bevonni és ők a halszaporítás érdekében munkálkodni akarnak, legyen szakértő, ki a technikai kivitelben nekik utat mutasson, szervezte a földművelésügyi kormány a halászati felügyelőséget.

A halászati felügyelőség első és legfontosabb föladata, hogy a haltenyésztés előmozdítása érdekében működjék, e célból halászati társulatokat szervez, állóvizek, csatornák és folyóvizek haltenyésztés útján való hasznosítására, terveket készít, halikrát oszt ki, igen szépen tájékoztató kiállításokat rendez, egyáltalán törekszik propagálni, előbbrevinni a haltenyésztés ügyét és egyengetni az értékesíthetés útjait, hogy ezek közül a reá nézve legelőnyösebben haladhasson az, a kinek van értékesíteni valója.

A most tervezett „*halélettani kísérleti állomás*“ újabb intézmény halászatunk, illetőleg haltenyésztésünk érdekében. Ez lesz hivatva, hogy a haltenyésztéssel foglalkozóknak támasza legyen, viszonyaikat tanulmányozza, a tógazdaságokul berendezni kívánt helyeket talaj- és vízminőségre megvizsgálja. Mert hát igen sok függ a talajtól; halnak való jó talaj, közepes talaj és gyenge talaj közt óriási a különbség; az első, a kiválóan jó, hárommennyi halat képes táplálni, mint a gyenge.

Van silány talaj és rossz víz is, melyen a haltenyésztés nem hasznatható, de lehet eset, hogy ennek üzhetését kizárja és használ az illetőnek az állomás, ha mindezt előtte föltárja. Föladata továbbá az állomásnak, hogy a közvetlenül a halak táplálására szolgáló vagy erre használható anyagokat tanulmányozza, ezekkel kísérleteket tegyen és egyúttal a közvetetten való táplálást figyelje, megvizsgálja, determinálja a tenyésztő hely faunáját és a floráját, a talajt és ennek megmivelését javítását is számbavéve közölje a tógazdával, hogy milyen módon kell azzal eljárni, a végre keresse, hogy a helyi viszonyokhoz mérten miként és mivel lehetne a halakat szükségleteiknek megfelelőleg legelőnyösebben és olcsón etetni.

A halélettani kísérleti állomás tanulmányozza továbbá, melyek a halak ellenségei, ezek miként pusztíthatók; milyen betegségek fenyegetik egyik-másik helyen a halállományt és ezeknek miként lehetne elejét venni; végez tenyésztési kísérleteket olyan halfajokkal és fajtákkal, melyek tenyésztésével nálunk még nem foglalkoztak (vagy a mely tenyésztés, mint a kecségéé) még nem sikerült; végre tanácscsal, útmutatással látja el azokat, kik ilyenért a kísérleti állomáshoz folyamodnak.

A kísérletek egy részének okvetlenül laboratórium-belieknek kell lenni, ezek azonban inkább vizsgálatok. A vizsgálatok nagyjából — hogy a növénytermelési kísérletek és kutatások hasonlításával éljek, csak addig maradnak „a virágcserepekben“, míg pozitív eredményt nem látszanak tanusítani és ekkor ki velük (nem bánom az aquariumból) először a kísérleti tavacskába és ha ott is maradandó az eredmény, akkor ez mint közkinccs menjen szét az országba és hasznosítsák azt a gyakorlatban működő haltenyésztők.

Tévesen azt mondtam fentebb, hogy „végre“; pedig ott ezt még nem lett volna szabad mondanom, mert van az ilyen állomásnak még igen is fontos föladata és

pedig: népszerűvé, ismertté tenni a halak biológiáját, közölni a tenyésztési kísérletek eredményét, tett tapasztalatokat, szóval mindazt, mi az ezen a téren való tudást előmozdithatja. Azt az utat azonban, a melyet ennek elérésére többnyire követni szoktak, hogy azonnal, — talán „Halélettani Közlöny“ czímmel szaklap vagy folyóirat indíttassék és erre ismét az állam adjon igen lényeges segítyt, nem tartom czélravezetőnek. Elmondom miért nem tartom annak, mert az ilyen Közlönyt csak az fogja olvasni, ki az ügynek már megnyeretett, pedig hát mi ennek folyton-folyvást új katonákat akarunk toborzani és ez csupán úgy lesz elérhető, ha a toborzás érdekes természettudományi tárgyak*) valamint a gyakorlati kivitelről hasznos közlemények olvasott mezőgazdasági szaklapban és jó napilapban vagy ennek ilyen irányu mellékletében látnak napvilágot és a toborzás ezek útján történik. Gazdasági szaklapban azért, mert a gazdákból kerülnek ennek az ügynek a munkásai, ezek foglalkoznak a haltenyésztéssel és azok, a kik haltenyésztők képeznék, az ügynek így volnának legkönnyebben megnyerhetőek, de a tógazdák is így találják meg legjobban az őket tájékoztató, valamint a hasznosítható tapasztalatokat.

És mi történjék az abstract tudományos megfajtásokkal, melyek a természetbúvárt érdeklik? Azoknak a világot sem szabad veszendőbe menniök és nem is mennének, mert hisz ott vannak a „Kísérleti Közlemények“, melyeket tudtommal több ezer példányban nyomat a földművelési ügyek minisztere, ki a tudományos munkálkodást nagyon megtudja becsülni, ezekben van azután az ilyen dolgozatoknak a helyük és ép ezeknek a közleményeknek az útján jutnak azoknak a címéhez, azaz tudósokhoz, kik azokat igazában hasznosítani tudják.

A mennyire ismeretes előttem, reámutattam az államnak e téren való tevékenységére, lássuk még pár szóval, hogy ezzel szemben miként cselekedtek egyesek, communitások és hazai vizek birtokosai vagy társulatok, mint ezek bérlői, végre a társadalom?

Egyesek működtek, helyenként szép sikerrel és a hol balsikerek voltak, p. o. a pontytenyésztésnél, ott ezt főleg az okozta, hogy**) nem állt mellettük mint tanácsadó a halélettani állomás. Az ügynek ebben az irányban való fejlődése, hogy ma 5551 kat. holdon üznek már tógazdaságot, hogy van a hegyvidékeken 82 piszt-ráng-telep, az elsősorban a halászati felügyelő érdeme.

Községeknek az e téren való működéséről keveset mondhatok, kettőről hallottam, de ezen halgazdaság egyike tervszerűen elkészült ugyan, de a község (vagy város) a tavakat soha be nem népesítette, hanem a haltenyésztés számára elkészült területet beengedte gyepesedni és legelőül használja. Azt hiszem, hogy ezek-

kel, t. i. a községekkel e téren való eredményes munkát még egyelőre végezni nem lehet, legfőjebb talán a hegyvidék egyes helyein.

A folyamatok, folyók és nagy állóvizekkel, vagyis nyílt vizekkel már másképp állunk. Az ezeket birtokoló, azaz használó halászati társulatok megalakítása már befejeztetett. Gondozott víz van 4558 kat. hold, sőt kezdetnek négy fiasító telep is létesült és így várható, hogy eredmények fognak mutatkozni, de még a legjobb esetben várhatókat sem tartjuk elégségeseknek és az ügy érdekében állónak vélnénk, ha a társulatok rendszeres egymásutánban tevékenységük egész súlyát például a következőkre helyeznék:

Kellően szakértővel vizsgáltatnák meg a társulatok azoknak a vizeknek partmellékeit, mely vizek bérleményük vagy tulajdonukat képezik és a hol erre alkalmas holtmeder, öblözet vagy ilyesmi van, ott ezt a területet (hisz nagy költséget ez nem igényel, de annál bővebb hasznot ígér) rendezzék be ivóhelyül, fiasítóul, hogy a halszaporítás a legjobb, azaz természetes módon történhessék.

Szaporítsák ott, a hol az imént említettek elő nem állíthatók, a társulatok a fiasító telepeket nem az igen is nagyok és költségesekkel, hanem inkább több olcsóval, melyekre azt hiszem az ügyszerető halászati felügyelőség készségesen fog tervet készíteni.

Keressék a társulatok, hol van bérletük közelében olyan tógazdaság, melyben természetes ivással történik a fiasítóban a halszaporítás, innét megy az ivadék a növendéktóba és az ilyen tavakban rendszeresen igen nagyszámú az ivadék. Például a tógazda összes nyújtótavaiban elhelyezhet 20,000 darab évi ivadékot, de van neki 100,000 darab. Ő mindenesetre hajlandó lesz a különben veszendőbe menő 80,000-nyit már 10—14 centiméter hosszú ivadékot igen méltányos áron eladni és azt hiszem, hogy ilyen műveleteknél egy-egy folyam társulatai még esetleg támogatásban is fognak részesülhetni.

A társadalmi tevékenység, eltekintve a halászati társulatoktól, ezen a téren szünetelt, mult évi márczius 7-én azonban ez is megmozdult és gróf Széchenyi Imre vezetése alatt megalakult az Országos Halászati Egyesület, melyhez méltán reményeket fűznek az ügy iránt érdeklődők.

A súlypont azonban főleg a halászati felügyelőségen, a kísérleti állomáson és — a társulatokon fog feküdni. Ezek az utóbbiak cselekedjenek az elmondott módon, de segítsük elő a halászásnak szükséges felügyelhetését, hogy területük értéke évről-évre emelkedhessék. Minden úton hassanak oda, hogy az illetékes hatóságok a vizek beszennyezését az 1885. évi XXIII-ik törvény alapján megakadályozzák.

Ha a társulatok, valamint az egyesek a halászati felügyelőség nagy hasznothajtó útbaigazításait, majdan később a halélettani állomásnak vizsgálatokon alapuló

*) Például a mint Hermann Ottó kezeli remek ismertetéseit.

**) Nem fegyverkeztek előzőleg kellően.

oxigén kiválasztása által alkalmazkodik az ujonnan előállott vízmélységhez is; mindamellert kezdetben elkerülhetetlen az izomerő működtetése.

A hal azon képességét, hogy uszóhólyagját, izomerejével tágítani, avagy szűkíteni bírja, hasznára fordíthatja akkor is, ha emelkedni avagy alámerülni akar. Tényleg sokszor észlelhető, mint bir a czompó, aranyhal stb. teljesen függélyes vonalban emelkedni avagy sülyedni, anélkül, hogy uszósármnyait legkevésbé is mozgatná. Mozgásának ilyen nyilvánulását csakis a fentiek magyarázhatják.

Osszefoglalva az elmondottakat, kitűnik, hogy: *hirtelen magasságváltoztatásnál a hal hólyagjának térfogatját közvetlenül ható izomerejével változtatja meg, holott egy bizonyos szintben való tartózkodá-at, a hólyag szerveinek közrehatásával biztosítja.*

Mivel az izomerő korlátolt, kétségtelen, hogy a halnak a hólyag szabályozására vonatkozó képessége is csak szűk határok között mozoghat. Ha tehát a hal valamely külső befolyás hatása folytán túllépi a jelzett hatást, ennek szükségképpen az lesz a következménye, hogy elveszti önkényes mozgását és vagy alámerül, vagy a víz színe felé emelkedik, mindenkor gyorsuló sebességgel. Jellemző példát szolgáltatnak erre a nagy mélységben fogott tengeri halak, a melyeknél a felfelé úzás tartama alatt, az egyre kisebbedő nyomás folytán az uszóhólyagban levő levegő annyira kitágul, hogy az állat vagy megreped, vagy pedig belei a szájon át ki-dőlnek. Erre vonatkozólag említi Biot már 1807-ben, hogy a kataloniai partokon halászott *Labrus merula*, a melyet 1000 m. mélységben fognak s így mintegy 100 körlégnomás alatt él, akkor sem vesz el, ha esetleg a horogról leszakad, mert egy bizonyos magasságon túl saját erejéből képtelen lefelé menni. Okvetlenül a felszínre jut, mert a csökkenő külső nyomás folytán nem bír a túlságosan kitágult uszóhólyagjával.

Ezen elmékedésnél azonban nem maradhat figyelmen kívül az a tényező, hogy bizonyos okok miatt, csupán csak a csekély mélységű vizekben élő halakra birhat hatással az uszóhólyagnak térfogati változása. Vagyis a tengeri hal nagyon is utalva van uszósármnyainak használatára, ha a vízmélységeket változtatja. Szemben ezzel azon halaknál az ilyen változás vajmi csekély hatással a hólyagra, minélfogva a tengeri halak sokkal függetlenebbül változtathatják helyzetüket függély-s irányban, a tenger mélyén mint a tengerszínhez közel, avagy mint ezt az edesvízi halak tehetik. Több méternyi vízmélység legkisebb hatást sem tesz a hal hólyagjára. Ez okon a tenger mélyén járó halra nézve a hólyag térfogatát illetőleg nem az izomerő veendő figyelembe, mert a tömlő terjedelmét kizárólag az oxigén-mirigy és az ovál szabályozzák.

Általános az a nézet, hogy a hal testét az uszóhólyag tartja egyensúlyi állapotban. Ezen kérdés tisztázására szerző sokat kísérletezett sügérral, czompóval, domolykóval, pirossármnyával és csukával, hogy azok súlypontjának helyét megállapíthassa. Eredményeit abban foglalja össze, hogy a sügérnél, czompónál és domolykónál legnagyobb részben a test felső felébe esik az uszóhólyag, következésképpen ez tartja őket egyensúlyban. A pirossármnyúnál és a csukánál azonban az uszóhólyag úgy van elhelyezve, hogy a túlsúly a test alsó felére esik, minélfogva ezen halak testüket rendes helyzetben csakis uszósármnyaik használatával tarthatják.

Igen, de ha vannak halak, a melyek sörény- és hasuszó nélkül is képesek háttal felfelé haladni, mire valók

akkor ezek a szervek? Szerző ezt példával igyekszik kimagyarázni. Tudvalevőleg az olyan vitorlás ladikok, a melyek túlnagy vitorlákkal vannak felszerelve, könnyen felfordulhatnak, túlerős avagy rendetlen járású szélnél.

Ellensúlyozására ennek, a hajó élén (kieljén) egy fa vagy vaslapot alkalmaznak lefelé, hogy általa ellennyomás támadjon mindannyiszor, amikor egyenlőtlen szél-nyomás uralkodik. Így aztán a hajó nyugodt és egyenletes járást nyer, amelyet rövid tartamu szélrohamok nem igen befolyásolhatnak. Ehez egészen hasonló a szerepe a sügér, a czompó és a domolykó hát- és alsó sörényuszójának. Náluk az uszóhólyag teljesen elegendő arra, hogy a haltestet nyugalmi helyzetben és gyengébb mozgásnál egyensúlyi állapotban megtartsa, de erősebb uszásnál, kivált a kormányuszó nagyobb mérvű csapásánál biztosan feldőlne, ha a hát- és alsó sörényuszójának megfelelő alkalmazásával kellő ellennyomást kifejteni és ezzel a feldőlésnek elejét venni nem tudná. Szerző erről azzal is megbizonyosodott, hogy az említett háromféle halnak uszósármnyait levágta, amikor világosan észlelhette, hogy nyugodtan állva, avagy gyengén haladva, mindig természetes helyzetben maradtak; de rögtön félre dőltek, a mint erősebb mozgásra kényszerítették őket s úgy is maradtak mindaddig, a míg mérsékelt és megfelelő izommunka révén testüket egyensúlyozni képesek voltak.

Szerző szerint az uszóhólyag súlypontja eléje esik a test súlypontjának; erre véli tehát visszavezethetni azt a kissé hajlott állást, melyet a hal teste a vízszinteshez képest elfoglal mindannyiszor, ha uszósármnyait egészen pihenteti. Midőn a halak állanak, legyen uszóhólyagjuk akár egy, akár két tömlős, mindig azt lát-hatjuk, hogy fejük a vízben valamivel alább áll mint a farkuk.

Ha most azt vizsgáljuk, hogy a test ezen állása mellett minő hatása lesz a hólyag hirtelen térfogati változásának, lehetetlen nem látni, hogy például a tágulás inkább éri a test első, mint a hátsó felét. Ennek folytán az aránylag csekély mértékben hajló helyzet a vízszinteshez képest még hajlottabbá lesz, vagyis a hal a föl-felé való emelkedést illetőleg kedvezőbb helyzetbe jut. Ellenkezően alakul a helyzet, ha a hal alámerülni akar. Csakhogy ez esetben a hólyag összenyomódásának csupán korlátolt hatása lehet, mert a hal eleje inkább könnyebbé lesz mint a hátulja.

Ha tehát a hal fejjel előre akar lefelé haladni, ezt csakis uszósármnyainak használatával teheti, sőt így kell neki tenni. Tényleg eme szándékát mindenkor vízszintes uszójának hatalmas csapásával kezdi meg. Még inkább kidomborul, az uszóhólyag könnyítését czélozó ezen mozgás a ponty, a czompó, a veressármnyú keszeg és egynémely más halfajnak fel- és leszállásánál. Ezeknek uszóhólyagja két részből áll, a melyeket egy szűk korcz, vagy lefűzés választ el. A hólyag anyagának strukturájából teljes biztonsággal lehet azt következtetni, hogy ezen állatok a tömlő első részének térfogati változtatásával a test mellső részét aránylag könnyebbé vagy nehezebbé tehetik és így a vízben való emelkedését vagy sülyedését jelentékenyen elősegíthetik. A természet ebben feltűnően kedvezett azon halaknak, a melyek vaskosabbak a többinél s ez okon tehetetlenek és kevésbé alkalmasak a jó uszásra, s a melyekre nézve az uszóhólyagnak a test mellső és hátsó részére való egyenlőtlen elosztása a szóban forgó célra elégtelen lett volna.

Megemlítendő végül, hogy az egy rekeszes uszóhólyaggal bíró halak között két család akad, a melyiknél

különleges szervek könnyítik a hálnak fel- vagy leszállását. Ilyenek a harcsák, és az ú. n. kigyóhalak (ophidiidák). Előbbiek a gerincz első gyűrűjének jobb- és balfelén ezzel egy ízület által összefüggő csontnyulvánnyal bírnak, utóbbiak szintén ilyenekkel, de a második gyűrűn, a melyek által is, bizonyos izmok közrehatásával, képesek a tömlő mellső részét szűkíteni avagy tágítani. Ilyen szervvel úgy látszik azokat a halakat látta el a természet, a melyek különben örökös harcban lennének aránytalanul fejlődött testükkel. E tekintetben elég utalni a harcsa nagy és nehéz fejére. Ezeknél tehát ugyanazt a szolgálatot végezi, mint az uszóhólyag mellső része a pontyfélék családjához tartozó halaknál. *Nemo.*

~~~~~

Hálók és kötelek impregnálása,

Irtá: *Krenedits* Ödön.

(Vége.)

Kötelek és hálók itatása és festése. Némely kötelneműnél vagy hálónál, mely nagyon erősen ki van téve az átázásnak, mint például a záró-hálónál, az itatást vagy festést is szoktuk és pedig igen előnyösen alkalmazni.

Az itatás úgy történik a köteleknél, hogy azokat időközönként kátrány-, fenyűkorom- és forróvíz keverékbe mártott kócczal végigkenjük, még pedig minél lassabban és dúsabban, hogy a kötél minél többet beigyek.

Nagyon forrón azonban nem szabad itatni, mivel a kátrány a szálakat elégeti.

A kötelek így idővel vastag kátrányréteget kapnak, úgy hogy azokba semmiféle nedvesség be nem hatolhat; igaz, hogy egészen meg is keményednek az ily kötelek, de ezen körülmény sem hátrányos, mivel az e fajta kötelek mindig ki vannak feszítve s az erős itatás következtében soha sem húzódnak össze vagy tágulnak ki, hanem mintegy teljesen összefüggő kompakt masszát képeznek.

Ugyanezen célt érhetjük el akkor is, ha a köteleket időközönként fekete olajfestékekkel festjük be; azonban a tartósságra nézve ezen eljárás még sem olyan előnyös, mint az itatás, mivel az olajfesték-réteg idővel nagyon megrepedezik s akkor a repedésekbe beszivárog a víz s a kötél belseje menthetetlenül megrohad és a legrövidebb idő alatt tönkre megy.

Ha záró hálók zsinórjait akarjuk itatni, akkor a zsinórt részletekben itatjuk és pedig annyit egyszerre, a mennyit a kötőtűre felgombolyíthatunk s ha ezt feldolgoztuk, itatunk ismét tovább. Midőn azután a háló kész, kifeszítjük az udvaron s újra beitatván, megszáritjuk. Az itatást jó, ha a kész hálón három-négy-szer eszközöljük, mielőtt azt az elzárásban alkalmaznánk s így biztosan igen tartós hálóra teszünk szert.

Ugyancsak az itatást tartom legcélszerűbbnek a varsák részére is, a melyek szintén az örökös ázásnak vannak kitéve.

A festés azonban, úgy az elzáró hálónál, mint varsáknál, korántsem oly alkalmas, mint az itatás, mert először is sokkal körülményesebb egy kész hálót befesteni, mint itatni s a festék soha sem fogja a bogok hézagait teljesen kitölteni; már pedig, ha ott a víz behatol, akkor mi sem gátolhatja meg többé a rothadást.

Áttérek most a kész hálónak kátrányozására, mint a melyet halászaink a leggyakrabban szoktak alkalmazni, bár sokkal hátrányosabb, mint az, ha a hálót kátrányozott léhéből, illetve olyanból készítjük, melynek

fonalai kátrányoztattak be és kezeltettek hidegen; mert a kész háló göbeibe soha sem hatolhat be teljesen a kátrány, de hosszas ázás után a víz igen.

Ha már azonban a halászember előszeretettel kátrányozza a kész hálót, szükségesnek vélem legalább a legjobb módszert ajánlani e célra; mert a mellett, hogy a kátrányozás ezen alakja már magában véve hibás, tetézni szokták a hibát halászaink, — majdnem kivétel nélkül, — még avval is, hogy egyrészt rosszul alkalmazzák, másrészt pedig rossz anyagot használnak fel hozzá, néha meg az időpontot is rosszul választják meg.

Legjobb a következő eljárás:

Feltétlenül száraz időben, vagyis a midőn a háló anyaga teljesen ki van száradva, akkor felmelegített tiszta fakátrányt öntünk a halászcsonak elzárt közepébe s abba bele tapodjuk az egész hálót.

A taposást legalább 1 $\frac{1}{2}$ –2 órán keresztül kell folytatnunk s többször felfrissíteni a meleg fakátrányadagot.

Mintegy két órán át történt taposás után a hálót ki kell facsarnunk s szárítás céljából felakasztanunk.

A szárítást sohasem a forró napon, hanem árnyékos, szellős helyen kell eszközölnünk s szükséges, hogy legalább is 4–5 hétig tartson.

Ha azt akarjuk elérni, hogy gyorsabban száradjon a háló s ne piszkoljon rajta a kátrány oly nagyon, akkor a fakátrány közé egy ötödrészben kőszénkátrányt vegyíthetünk; de mindenestre kerülnünk kell azt a vegyületet, a melyet halászaink alkalmazni szoktak és pedig rendszerint a varsáknál, s a mely kenderanyagára egy fél rész fakátrány és egy fél rész vízből áll, pamut vagy lenanyagára nézve pedig egy fél rész kőszénkátrány és egy fél rész vízből.

Mert bizony a víz csak víz marad a kátrány között is és bármennyire forraljuk is, nagyon rosszul vegyül, különösen a kőszénkátránnyal és minden ily vizes kátránnyal kezelt háló, rendszerint foltos lesz; a foltok pedig nem jelentenek egyebet, mint olyan részeket, a melyek nem kátrányt, hanem vizet szívtak magukba.

Ha a kátrányozás ezen módját alkalmazzuk varsáknál, vagy záró hálónál, akkor legalkalmasabb arra a kőszénkátrány tisztán, mert ez hatalmas rétegben fekszik a háló anyagára. Igaz ugyan, hogy megkeményíti és törékenyé teszi azt; de e fajta hálónál, a melyek igen soká vannak kifeszítve egy és ugyanazon alakjukban a víz alatt: nem árt.

Újabban fakátrány helyett általánosan a carbolineum kezd elterjedni mint impregnáló szer, mely különösen alkalmas a hálók szelzetköteleire és csarnokköteleire. Legegyszerűbb alkalmazása az, ha meleg időjárás alkalmával, vagy meleg konyhában, a carbolineumot egy edénybe öntjük és az impregnálendő köteleket két napon benne áztatjuk. Hálónak carbolineummal való itatásánál ugyancsak így járunk el.

Onebracho, katechu és kettős krómsavas káliummal való festést semmiesetre sem ajánlhatok halászainknak, mert az nagyon sokba kerül és a kiadás nem áll arányban azon nyereséggel, a mely a háló tartósságából reájuk háramlik; hagyjuk ezt az impregnálást az Északi-tenger angol és német halászaiknak és szivleljük meg inkább a fent mondottakat, a melyeknek igazságáról engem nemcsak a tapasztalat és gyakorlat, hanem számtalan kísérlet is meggyőzött. És a midőn halászaikat még arra figyelmeztetném, hogy creosotot az impregnálásra semmi szín alatt ne használjanak, mivel ezen szer halméreg, inkább néhány szóval áttérek

A közgyűlés úgy a pénztárosnak, mint a szerkesztőnek az 1902. évi számadásaikra vonatkozólag a felmentvényt megadja.

4. Elnök felhívására a titkár pontonként olvassa az igazgatóság javaslataként előterjesztett új alapszabály-tervezetet.

A közgyűlés az alapszabálytervezetet a mellékelve csatolt alakban egyhangulag elfogadja és megbizta az elnökséget, hogy azt jóváhagyás végett mielőbb az illetékes kormányhatóság elé terjeszsze.

5. A halászat védelmére a külfölddel kötendő vámserződésekre felveendő intézkedések során elnök mindenek előtt közli a közgyűléssel, hogy a halvámok tárgyában a földmivelési kormánytól bizalmas jellegű leirat érkezett, amely az igazgatóságban — haltenyésztők, halászok és halkereskedők meghallgatásával behatóan tárgyalatott — s ennek eredményeként a halászat szempontjából támasztható minden jogos és méltányos kívánságra kiterjeszkedő válaszban felelt. Több oldalról történt felszólalás után

elnök határozatilag kimondja, hogy a közgyűlés saját termelésének védelmére oly magas halvámokat tart szükségesnek, amelyik mellett a hazai áru az olcsóbb külföldivel szemben versenyképes maradhat. E tekintetben a friss halra nézve a vám-tarifajavaslatban felvett 20 K. vámost úgy az orosz, mint a román halra nézve minimumnak tekinti s azt nemcsak a friss, de a sózott halakra nézve is kiterjesztendőnek tartja.

6. Landgraf János az egyesület hivatásáról szólva rámutat a halászati kiállítások ismeretterjesztő és fejlesztő hatására és javasolja, hogy tegyen az egyesület lépéseket arra nézve, hogy az épülő mezőgazdasági muzeumban, a hol a halászatnak külön osztálya lesz, már most tétessenek meg azok az intézkedések is, amelyek folytán ott időnként rendszeres halászati kiállítások rendezhetők lesznek.

A közgyűlés általános helyesléssel fogadja a javaslatot és ily értelemben felír a földmivelésügyi miniszter úrhoz, felajánlván egyben az egyesületnek eme kiállítások rendezésére nézve szolgálatait.

7. Répássy Miklós hivatkozva a halászati szakismeretek terjesztésének szükségére a következő indítványt teszi: Az egyesület a halászat érdekében elengedhetlen szükségét látja a halászati szakismeretek terjesztésének egyes előadások vagy több előadásra terjedő tanfolyamok megtartásával. Ezen előadásokat vagy tanfolyamokat önállóan vagy ott, a hol alkalomszerűnek mutatkozik, az Országos Magyar Gazdasági Egyesülettel karöltve rendezné az egyesület. A szükséges tanszerek megszerzésére, valamint a kapcsolatos anyagi eszközök fedezésére a földmivelésügyi m. kir. miniszter úr segítségével lenne kikérendő. A részletek megállapításával s a további eljárással a közgyűlés az igazgatóságot bizza meg.

A közgyűlés a javaslatot elfogadja, a szükséges teendők megtételével az elnökséget megbizta.

8. Madi Kovács László alelnök felhívja a közgyűlés figyelmét arra, hogy a Hernád mentén a halászati tilalmakat nem tartják meg, mert nincsen ellenőrzés, sem a halászatot üzőkkel, sem a halat forgalombahozókkal szemben, kérdi tehát nem-e tehetne a közgyűlés e tekintetben valamit? Többek hozzászólása után kitünvén, hogy ott, a hol az érdekeltek magok is közreműködnek a halászat ellenőrzésénél panaszra ok nincs.

Elnök kimondja, hogy az adott viszonyok között az ellenőrzés sikeressége és a kihágások megszüntetése érdekében csakis konkrét esetekben az illetékes helyi hatóságoknál teendő panasz alapján lehet célt érni, mivel a helyi hatóságokat, csendőrséget és pénzügyőröket kötelező általános rendelkezés, a minőre számítani lehetne, úgyszint van már több is. Mert pedig gyökeres javulás csakis a törvény módosítása folytán

várható, ez a módosítás pedig küszöbön áll, az egyesület ez ügyben egyelőre további lépéseket nem tesz.

Több tárgy nem lévén elnök az ülést bezárja.

K. m. f.

Széchenyi Imre gróf s. k., Jegyezte: Muraközy Endre, elnök. titkár.

Hitelesítjük:

Szabó Imre s. k.

Paczona István s. k.

***

A titkár jelentése az egyesület elmúlt évi tevékenységéről.

Tisztelt közgyűlés! Egy éve immár annak, hogy az O. H. E. újból megalakult, illetőleg felvette a régi egyesület működésének fonalát, mely nagyérdemű vezető-férfiai halálával sajnos megszakadt. A mint évtizedekkel ezelőtt az elődöket úgy bennünket is a halászat védelmének általánosan érvett szüksége készítetett a társulásra, hogy így közgazdaságunk ezen elhanyagolt ágát előbbre vinni és céltudatos munkásság árán arra a fokra emelni igyekezzünk, amelyre hazánkban a természet adta kedvező előfeltételek mellett egyenesen hivatott.

Halászatunk sinylődik, támogatásra szorul és pedig a legmesszebb menő támogatásra, mert a halászat ügye, a népességnek igen széles körét érinti s mert nagymérvű mulasztást kell pótolnunk.

Egyaránt érzi halászatunk sinylődését úgy a kenyérért küzdő halász, bérlő és halászati jogtulajdonos, mint maga a nagy fogyasztóközönség.

A hanyatlást okozó bajokat jól üsmerték egyesületünk alapítói, s igen helyesen az érdekeltek, az érdeklődők tömörülésében kerestek gyógyszernek annak föltartóztatására, valamint e bajok enyhítésére.

A mint társadalmi téren a halászat védelmének ügye szervezkedett, az ez irányban kifejlődő tevékenység az államhatalom figyelmét is mind erősebb mértékben terelte a szöbanforgó sinylődő termelési ág felé s végre bekövetkezett az a kedvező állapot, hogy az államhatalom a társadalommal vállatve munkálkodott a halászat megmentésén. Sajnos ez az együttműködés csak rövid ideig tartott, mert az O. H. E. munkássága vezetőinek elhunytával megszakadt s ettől kezdve egyedül az állam gondoskodott halászatunkról, a társadalom megszűnt e téren tényező lenni.

Több mint egy évtizedig szünetelt a társadalmi tevékenysége, nevezetesen addig, míg az 1901-ben lefolyt halászati kongresszus újból kezébe vette ezt a kérdést. A kongresszus nemcsak fölébresztette a társadalmi tevékenységet, de ennél tovább menve, annak alakot is adott, akkor, a mikor kimondotta, hogy a halászat ügyének állandó érdekképviselőt biztosítandó az O. H. E. újralakítását szükségesnek tartja s e végből bizottságot küldött ki. Ez a bizottság felhívást szerkesztett s csakhamar együtt volt az ügy barátainak lelkes kis csapata, mely az O. H. E. múlt év márczius hó 5-én újraalakította. Örömmel jelentem, hogy tagjaink száma állandóan növekedőben van s jelenleg 109, a kik közül 95 rendes tag, 14 pedig alapító.

Az újralelet társadalmi munkásság már is jótékonyan érezteti hatását. Lapjában a „Halászat“-ban oly organuma van, mely által a halászati érdekek nemcsak kifejezésre jutnak, hanem az egyesület is mindenkor kész sikra szállani a fenyegetett érdekek védelme ügyében.

Az O. H. E. kitűzött célja, az ország halászatának fejlesztése és felvirágoztatása érdekében önként vállalta magára azt a kötelezettséget, hogy a szakértelemet szaklap és szakkönyvek kiadásával, előadások, tanfolyamok tartásával terjeszti. Az események kedvező egybejárásával folytán az egyesület már újraleletése első évében abba a szerencsés helyzetbe jutott, hogy daczára csekély anyagi erejének szaklapot adhat ki. Szaklapunkat a „Halászat“-ot

ennek előtte tudvalevőleg dr. Lendl Adolf igazgatósági tag úr adta ki a földmivvelésügyi kormány megbízásából és támogatásával. Midőn az egyesületben a szaklap kiadásának kérdése, felmerült, nevezett tagtársunk a legnagyobb előzékenységgel mondott le a „Halászat“ tulajdonjogáról az egyesület javára. Illetékes helyen is biztosítva egyesületünk részére a lap tulajdonjogát, feliratban kérte az egyesület a földmivvelésügyi miniszter urat, hogy a lapnak nyújtott eddigi támogatást az egyesülettől mint új kiadótól se vonja meg. A felterjesztés, hála érte a miniszter úr minden jóérett lelkesülő szíveségének, kedvező elintéztést nyert, mert írásbeli rendelkezéssel van biztosítva az egyesület részére a „Halászat“-nak oly mérvű anyagi támogatása, mint ezelőtt s így vált lehetővé, hogy az egyesület igen szerény anyagi viszonyai dacára a lapot kiadhatja.

Lapunk jelenleg 1000 példányban jelenik meg s a mi a szakösmeretek terjedése szempontjából legörvendetesebb jelenség, előfizetői között nemcsak hivatásból halászattal foglalkozók: halászok, haltenyésztők szerepelnek, de magánosok, sőt iskolák és tanintézetek is. Hivatását a magyar halászat érdekeinek szolgálatában nem nagyszámú, de lelkes írói csoport szolgálja, s jól eső örömmel konstatació, hogy kizárólag hazai vonatkozású tárgyakról írott cikkek láttak abban eddig napvilágot.

Ugy a szakösmeretek terjesztése terén, mint általában mindazon téren, melyeket alapszabályilag jelölt ki célja elérésére az egyesület leghatékonyabban kétségkívül akkor munkálkodhat, ha anyagi eszközök is állanak rendelkezésére. Ezért kívánt már az alakuló közgyűlés is gondoskodni arról, hogy az 1888-ban működni megszűnt O. H. E. vagyona az újrálélt egyesület tulajdonává váljék. Ezen vagyoni kérdés rendezését magukra vállalt egyesületi tagok az ügy elintézésére a régi egyesületi tagok személyes megkeresését tartották egyedül célravezetőnek. Ez irányban történtek is már megkeresések a vidéki tagok mindannyijának fölkeresése azonban még nem történnhetett meg. A fölkeresettek s megkerdezettek egytől-egyig lemondtak a régi egyesület vagyonához formálható minden igényükről az új egyesület javára.

A vagyoni kérdés rendezésén kívül a régi alapszabályok módosításának, jobban mondva modernizálásának ügye is döntés előtt áll, miután az alapszabályok módosítására kiküldött bizottság munkájával elkészülve, javaslata a mai közgyűlésen kerül döntés alá. Hiszszük és reméljük, hogy a szélesebb nyomokra épített alapszabályok folytán egyesületünk oly irányban is működhetik, a melyet eddig figyelmen kívül hagyni volt kénytelen.

Már az 1901-ben tartott halászlai kongresszuson felmerült az az indítvány, hogy a hazai halászlai és haltenyésztés kellő védelme érdekében felterjesztés volna intézendő a kormányhoz oly értelemben, hogy a jövőben kötetlen kereskedelmi és vámszerződés alkalmával a halászlai, mint hazai termelésünk egyik ága, megfelelő módon védelmeztessék. Ezen kongresszusi határozat végrehajtása az újból alakult O. H. E. feladatánál jutott s az egyesület feladatának meg is felelt. Nevezetesen emlékiratot nyújtott be a földmivvelési miniszter úrhoz, a melyben feltárta, mely okokból s mily nagyságú halvámok óhajtanók halászlai érdekeink védelme szempontjából. Megnyugvással mutathatunk itt az elért eredményre. A kormány vámtarifa-javaslatából ugyanis azt látjuk, hogy az O. H. E. emlékiratát illetékes helyen kellő figyelemre méltatták, a mennyben friss halakra, a mi hazai halászlaitunkat illetőleg legjelentősebb 20 korona métermázsánkénti vámot vettek fel a javaslatban.

Halászlaiunk egyik ágát a halászlai gazdaságok alkotják. Kétségtelen, hogy az adott viszonyok között ezektől várhatunk haltermelésünk emelkedésénél legtöbbit, ha csak természetes fejlődésük varatlan akadályokra nem talál. Sajnos, ily váratlan akadály már is mutatkozik. A közigazgatási bíróság ugyanis egy konkrét esetről eredőleg azt mondotta ki, hogy a halászlai gazdaságok III-ad osztályú

kereseti adó alá esnek. Az O. H. E. hivatásából eredőleg állást foglalt ebben az ügyben, emlékiratot nyújtott be a földmivvelésügyi miniszter úrhoz, a melyben reámutatva a közigazgatási bíróság téves, a dolog lényegének félreismerésén alapuló felfogására, kifejtette, hogy a halászlai gazdaság tökéletesen a mezőgazdasági termelés jellegével bír s kérte a minisztert, hasson oda, hogy a halászlai érdekeit nagyon is érzékenyen sértő eljárás mielőbb megváltoztattassék. Alapos reményünk van reá, hogy egyesületünknek ezen a közügy szempontjából egyedüli helyes álláspontja a halászlai törvény küszöbön álló átdolgozásánál is kellőképp méltányoltatni fog s adómentesség, illetőleg adóvisszatérítés révén azt a segédletet, melyet a talajjavítást és ármentesítést végzőknek ad az állam, a haltenyésztés tűzőkre is kiterjeszti.

A pozsonyi mezőgazdasági kiállítás elnöksége részéről megkerestettünk a halászlai csoport juriójának megalakítására. Az igazgatóság ennek természetesen készséggel tett eleget; a saját tagjai közül alakította meg a csoportjuriót. Nem mulaszthatom el, hogy a jury ítélete nyomán reá ne mutassak arra a szép eredményre, a melyet halászlaiunk fejlődése a kiállításon mutatott. Ugy a kiállításon résztvevők nagy száma, mint az általuk bemutatott anyag kitűnő minősége meggyőzően szölt a mellett, hogy halászlaiunk, kiváltképpen haltenyésztésünk, a legjobb úton halad.

Ezzel rövid vonásokban vázoltam az egyesület mult évi tevékenységét, hátra van, hogy egy szomorú eseményről is megemlékezzem. Arról a súlyos csapásról nevezetesen, a mely egyesületünket gróf Széchenyi Pál volt földmivvelésügyi miniszter: egyesületünk alapító tagjának elhunytával érte. A megboldogult lelkes barátja volt halászlaiunk ügyének, úgyszint miniszter, úgyszint mint halgazdaságtulajdonos. Az ő nevéhez fűződik az országos halászlai felügyelői intézmény szervezése; elévülhetetlen érdeme marad pedig különösen az, hogy a halászlairól szóló 1888. XIX. törvényzikkal megalkotta s ezzel annak védelmére törvényes alapot alkotott. Egyesületünk szintén azok közé tartozik, a kik az elhunytunk mezőgazdasági terén szerzett érdemeit mindenkor nemcsak elismeri, de emlékét kegyeletesen meg is őrzik.

Muraközy Endre.

***

A közgyűlés által elfogadott és jóváhagyás végett felterjesztetni rendelt alapszabálytervezet ez:

Az „Országos Halászlai Egyesület“ alapszabályai.

Az egyesület címe és székhelye.

1. §.

Az egyesület címe: Országos Halászlai Egyesület; székhelye: Budapest.

Az egyesület célja.

2. §.

Magyarország halászlaijának fejlesztése és felvirágoztatása. Ezen cél érdekében az egyesület:

- közreműködik a haltenyésztés, az okszerű óvás és védelem, valamint a halértékesítés szervezésében,
- terjeszti a szakértelmet azzal, hogy szaklapot és szakkönyveket ad ki, előadásokat és tanfolyamokat tart;
- halászlai kiállításokat rendez;
- alkalmi gyűléseket szervez egyes a halászlait érintő fontosabb kérdések megvitatására;
- előmozdítja biológiai és halászlai kísérleti állomások létesítését; végül:
- közreműködik szűkebbkörű halászlai egyesületek szervezésében és ezek között állandó kapcsolatot létesít.

Az egyesület tagjai.

3. §.

Tag lehet minden feddhetlen jellemű nagykorú magyar állampolgár, vagy a halászlai ügye iránt érdeklődő bármely testület.

4. §.

A tagok: tiszteletbeliek, alapítók és rendes tagok.
a) Tiszteletbeli tag az, a ki a hazai haltenyésztés emelése vagy az egyesület érdekeinek előmozdítása körül oly kiváló érdemeket szerzett, hogy ezek folytán a közgyűlés által ilyenül megválasztott;

b) Alapító tag az, a ki az egyesület pénztárába egyszer és mindenkorra legalább 100 K. összeget befizet.

c) Rendes tag az, a ki három éven át évi 6 K. tagsági díj fizetésére magát kötelezi.

A tagok jogai és kötelességei.

5. §.

Az egyesület közgyűlésein, szakosztályain, országos értekezletein megjelenhetnek, véleményt nyilváníthatnak, indítványt tehetnek, szavazataikkal a határozatok létrejöttéhez hozzájárulnak és tisztviselőktől választhatók. A tagságot a közgyűléseken a legutóbb esedékessé vált tagsági díj fizetésére vonatkozó jegy igazolja. A szavazati jog csak személyesen gyakorolható és másra át nem ruházható. Tevéletük egy megbízottuk által gyakorolják jogaikat. A tagok az egyesület hivatalos közlönyét ingyen kapják.

Tagsági díjfizetés.

6. §.

Minden egyesületi rendes tag tartozik évdíjait az év első negyedében egészben az egyesület pénztárába Budapesten lefizetni. Amennyiben a tagdíjat a meghatározott időben be nem fizeti, a hivatalos lap küldése a tagdíjhátralékos tag részére beszüntetettik.

Az egyesület összes tagjainak tagsági kötelezettsége mindig azon év január havában kezdődik, melyben tagokul beléptek, illetőleg a belépési nyilatkozatot aláírták.

A tag köteles a kötelezett évek végén esetleges kilépését a harmadik év lejártát megelőzőleg 1 hónappal az elnökséghez intézett ajánlott levélben bejelenteni. Ellenkező esetben újabb 3 évre tagnak tekintetik. Pontosan nem fizető tagokkal szemben úgy az esedékessé vált kamatok és alapítványok, valamint a hátralékos tagsági díjakra nézve jogában áll az egyesületnek követelését az általa szabadon választandó bíróság útján behajtani.

A tagság megszűnik.

7. §.

a) a tag halálával, b) ha a tag gondnokság alá vagy csődbe kerül, c) ha a választmány az egyesület érdekében fekvőnek találja tagságának megszüntetését, mert az illető az egyesületnek erkölcsi vagy anyagi kárát okozta.

Az egyesület igazgatása.

8. §.

Az egyesület ügyeit intézi:

a) a közgyűlés, b) a választmány, c) az elnökség.

A közgyűlés.

9. §.

Az egyesületnek minden jogát a közgyűlés gyakorolja. A közgyűlést az egyesületi elnök vagy az alelnökök egyike hívja össze és pedig a tárgysorozatnak az egyesület hivatalos közlönyében a közgyűlést megelőzőleg legalább 14 nappal közléteendő meghívó útján. Minden naptári év első negyedében rendes közgyűlés hívandó össze. Az egyesület 15 tagja azonban jogosítva van az elnökséghez intézendő sajtókezelés aláírt íven rendkívüli közgyűlés összehívását kérni, melyet az esetben az elnök, vagy az alelnökök egyike összehívni tartozik. Az igazgatóság bármikor hívhat össze közgyűlést. A közgyűlés határozatképes, ha legalább 15 tag jelen van. Ha a közgyűlés a megjelent tagok csekély száma miatt nem volna határozatképes, az elnök a kitűzött tárgyakra nézve 14 nappal ismét közgyűlést hív egybe, mely a jelenlevők számára való tekintet nélkül határozatképes. Az egyesületi alapszabályok módosítását, valamint az egyesületi vagyon eladását vagy megterhelését illető esetekben — a mi a meghívásban feltűnően jelzendő — a határozatképességhez a tagok 1/3-ának jelenléte szükséges. A közgyűlés határozata minden tagra kötelező. A közgyűlést az egyesület elnöke, vagy az alelnökök egyike vezeti, a jegyzőkönyvet az elnök, a titkár és két hitelesítő tag írja alá. A közgyűlés szótöbbséggel hozza határozatait; szavazategyenlőség esetén az elnök dönt.

A közgyűlés hatásköre.

a) Az elnök és alelnökök, valamint az igazgatóság mindenkor 3 évre és a számvizsgáló-bizottságnak egy évre való megválasztása. A választás felkiáltással vagy egyszerű szavazással történik;

b) a tagok felvételének megerősítése, tiszteleti tagok választása;

c) az évi jelentés és az évi zárszámadás megbírálása;

d) költségelirányzat megállapítása;

e) az alapszabályok módosítása;

f) az egyesületi vagyon megterhelése feletti határozat;

g) az egyesületi tisztviselők és azok alkalmaztatásának megerősítése;

h) az egyesület feloszlata;

i) feloszlás esetén az egyesületi vagyonnak hováfordítása iránti rendelkezés;

j) tagok indítványai fölötti határozathozatal. (Az indítványok 8 nappal a közgyűlést megelőzőleg írásban nyújtandók be az egyesület elnökségéhez.)

A választmány.

10. §.

Az elnök és alelnökök, valamint a közgyűlés által megválasztott 30 választmányi tag együtt képezi az egyesület választmányát. A választmány tagjai három évre választatnak. Ha időközben a tagok számában apadás állana elő, a pótlás iránti választás csak a 3 évi ciklusból még hátralevő időre terjedhet. A választmányt az elnök vagy helyettese szükség szerint hívja össze. A választmány ülésén az elnök vagy helyettese elnököl. Határozatképes, ha gyűlésén az elnökönkívül legalább 4 tag jelen van. Határozatait szótöbbséggel hozza, egyenlő szavazat esetén az elnök dönt.

A választmány teendője és hatásköre:

a) Gondoskodik az egyesület ügyeinek intézéséről;

b) határoz a tagok felvétele és kitérítése felett;

c) előkészíti a közgyűlés határozatainak fentartott ügyeket;

d) végrehajtja a közgyűlés határozatait;

e) kezeli az egyesület vagyonát;

f) a közgyűlés által elfogadott költségvetés keretében a pénztári ügyvitelt megállapítja és ellenőrzi;

g) megválasztja az egyesület tisztviselőit.

Az elnökség.

11. §.

Az elnökség áll: az elnökből, az ügyvezető alelnökből és két alelnökből. Az egyesületet kifelé az elnök képviseli. Üléseken elnököl, jegyzőkönyveket aláírja. Szavazategyenlőség esetén úgy a választmányban, mint a közgyűlésen elnök szavazata dönt. Az elnököt minden ténykedésében az ügyvezető alelnök és az alelnökök helyettesíthetik.

Számvizsgáló-bizottság.

12. §.

A pénztári kezelés ellenőrzése céljából a közgyűlés egy évre 3 tagból álló számvizsgáló-bizottságot választ. A bizottságok tagjai megbízatásuk lejártával újra választhatók.

Az egyesület tisztviselői.

13. §.

A választmány ügykörének megfelelőleg alkalmaz tisztviselőket a közgyűlés által megszavazott költségvetés keretében és annak utólagos jóváhagyásával. A tisztviselők működését és hatáskörét a választmány határozza meg. A tisztviselők közvetlenül az elnökségnek vannak alárendelve.

Az egyesület vagyona.

14. §.

Az egyesület vagyona áll:

a) alapítványok, adományok és hagyományokból. Ezeknek csakis kamatai használhatók fel az egyesület céljaira;

b) az egyesület rendes évi bevételeinek fennmaradó s a közgyűlés által ide utalt feleslegekből;

c) az egyesület által beszerzett összes leltári tárgyakból.

Az egyesület feloszlása.

15. §.

Az egyesület feloszlataását az alapszabályok 9. §-a értelmében a közgyűlés határozza el. Az egyesület feloszlása esetén az egyesület vagyona, mely különben feloszthatatlan és ahhoz a tagok semmiféle jogot nem formálhatnak — mint feloszthatatlan alapítvány az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület”-nél helyezendő el, kamatai a tőkéhez csatolandók, mindaddig, míg egy hasonló nevű egyesület nem alakul, melynek az összeg, mint alapítvány átadandó.

Kormányfelügyelet.

16. §.

Az esetben, ha az egyesület az alapszabályokban meghatározott célt és eljárást illetőleg hatáskörét meg nem tartja, a kir. kormány által — amennyiben további működésének folytatása által az állam, vagy az egyéni tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnék — haladéktalanul felfüggesztetik s a felfüggesztés után elrendelhető, szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is oszlattatik, vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására, különbeni feloszlata terhe alatt köteleztetik.